

Openbare samenvatting Q1 2017

Aantallen en distributie van (eerste) asielaanvragen, Nederland en EU+

In het eerste kwartaal van 2017 is het totaal aantal eerste asielaanvragen in Nederland lager dan de drie maanden daarvoor (ongeveer -28%, van 5.056 naar 3.631). Vooral het aantal eerste asielaanvragen van Marokkanen, Algerijnen, Eritreeërs, Libiërs en Albanezen nam af.

Het aantal eerste asielaanvragen van personen afkomstig uit landen geplaatst op de lijst veilige landen van herkomst is sterk gedaald in vergelijking met het laatste kwartaal van 2016: toen bijna 46% van het totaal aantal eerste asielaanvragen, in het eerste kwartaal van 2017 slechts 26,1%. In 2016 waren vijf van de tien grootste groepen eerste asielaanvragers afkomstig uit zogenoemde veilige landen, nu vier groepen. Marokkanen en Algerijnen zijn in het eerste kwartaal van 2017, zoals ook in het laatste kwartaal van 2016, de groepen die in Nederland het meest een eerste asielaanvraag indienden. De aantallen eerste asielaanvragen van deze twee groepen dalen echter (Marokkanen: -62,9%; Algerijnen -45,4%). Ook de eerste asielaanvragen van Albanezen nemen af (-34,7%). De aantallen eerste asielaanvragen van Georgiërs stijgen licht in januari tot en met maart 2017 ten opzichte van de drie maanden daarvoor (+9,1%).

In het eerste kwartaal van 2017 is het aandeel alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMVs) in de asielprocedure licht afgenomen in vergelijking met de drie maanden daarvoor (10,5% versus 12,0%). Deze daling wordt vooral veroorzaakt door de afname van het aantal eerste asielaanvragen van Marokkanen en Algerijnen. Het percentage aanvragen van Eritrese, Afghaanse en Syrische AMVs is echter toegenomen. In oktober tot en met december 2016 bestond 51,5% van de eerste Eritrese asielaanvragen uit AMVs. In januari tot en met maart 2017 steeg dit percentage naar 63,1%. Het percentage AMVs bij eerste asielaanvragen van Afghanen is in deze periode toegenomen van 7,3% naar 19,8%. Ook het percentage AMVs bij Syrische aanvragen stijgt licht in deze periode (van 2,1% naar 6,2%). De absolute aantallen van deze groep zijn echter laag.

In de EU+ zijn minder eerste asielaanvragen ingediend in december 2016 en januari 2017 vergeleken met oktober en november 2016. Duitsland, Italië, Bulgarije en Griekenland registreerden de grootste afname van het aantal eerste asielaanvragen in december 2016 en januari 2017 ten opzichte van oktober en november 2016.

Eerste asielaanvragen van personen die kans maken op asiel en bescherming nemen toe in de EU+, vooral van Syriërs, Afghanen, Irakezen en Eritreeërs, in december 2016 en januari 2017 vergeleken met oktober en november 2016.

Opvallend is dat ook het percentage eerste asielaanvragen van Nigerianen, Pakistanen, Albanezen, Iraniërs en Guineeërs toeneemt in december en januari in de EU+, vergeleken met de twee maanden daarvoor.

Herkomst, opvang- en transitlanden

Door voortdurende gewapende conflicten is in de laatste drie maanden in Syrië, Irak en Afghanistan een toenemend aantal personen ontheemd geraakt in vergelijking met de drie maanden hiervoor. Uit Syrië, Irak en Eritrea is een toenemend aantal personen naar omliggende landen gevlucht in vergelijking met de drie maanden daarvoor.

In het eerste kwartaal van 2017 is het aantal teruggekeerde Afghanen, zoals ook in het laatste kwartaal van 2016, hoog. Ook het aantal terugkerende Syriërs, vanuit Turkije, stijgt in vergelijking met de drie maanden daarvoor.

Het is de verwachting dat de komende drie maanden een toenemend aantal personen in Syrië en Irak ontheemd zal raken en naar omliggende landen zal vluchten, en ook dat een toenemend aantal migranten in deze omliggende landen de intentie zal hebben naar de EU te vluchten.

Overigens is het waarschijnlijk dat het deel van deze personen dat asiel in Nederland zal aanvragen klein zal zijn.

Routes

In Italië daalde het aantal geregistreerde irreguliere aankomsten van migranten vanuit Noord-Afrika (vooral Libië en in mindere mate Egypte) de laatste drie maanden sterk in vergelijking met de drie maanden daarvoor. Wel is het aantal hoger dan in het eerste kwartaal van 2016. De meest voorkomende herkomstlanden van migranten op deze route in het eerste kwartaal van 2017 zijn Guinee, Nigeria, Bangladesh en Ivoorkust. Dit is geen opvallende wijziging in vergelijking met de drie maanden daarvoor.

In Griekenland daalde het aantal geregistreerde irreguliere aankomsten van migranten vanuit Turkije in de laatste drie maanden ten opzichte van de drie maanden daarvoor. In 2016 werden in het eerste kwartaal meer dan drie keer zo veel irreguliere migranten geregistreerd. De meest voorkomende herkomstlanden van migranten op deze route in het eerste kwartaal van 2017 zijn Syrië, Afghanistan, Pakistan en Irak. Dit is geen opvallende wijziging in vergelijking met de drie maanden daarvoor.

In Spanje is het aantal geregistreerde irreguliere aankomsten vanuit Noord-Afrika in het eerste kwartaal van 2017 meer dan verdubbeld ten opzichte van dezelfde periode in 2016. Van de ongeveer 4.200 migranten op deze route kwamen circa de helft via de zee en de helft via de Spaanse enclaves Melilla en Ceuta. De meest voorkomende herkomstlanden van migranten op deze route zijn Ivoorkust, Gambia, Guinee en Algerije. Dit is geen opvallende wijziging in vergelijking met de drie maanden daarvoor.

Voor het tweede kwartaal van 2017 wordt verwacht dat het aantal migranten dat naar Europa vertrekt vanuit Libië, Egypte, Marokko, Algerije, Tunesië en Turkije bij verder gelijk blijvende omstandigheden zal toenemen, onder andere door verbeterende weersomstandigheden en de politieke en sociaaleconomische situatie in Libië. Het is overigens onwaarschijnlijk dat een stijging in irreguliere aankomsten in Italië en Griekenland een sterke stijging in asielaanvragen in Nederland zal veroorzaken. Enerzijds zal het aantal asielzoekers dat verder reist waarschijnlijk klein blijven zolang verscherpte grenscontroles en fysieke barrières voortduren, anderzijds zal een (groot) deel van deze migranten geen intentie hebben in Nederland asiel aan te vragen.

Asielbeleid en maatregelen

Tijdens het eerste kwartaal van 2017 blijven de afspraken uit de EU-Turkije verklaring en de barrières op de Balkan en overige grenscontroles, zowel binnen als buiten het Schengengebied, gehandhaafd. Met name Hongarije intensificeert opnieuw de grensbewaking. Verder beperkt Hongarije rechten van asielzoekers, beperkt Zwitserland de mogelijkheid voor Eritreeërs om asiel aan te vragen, en bereidt Oostenrijk een maatregel voor die voorzieningen voor uitgeprocedeerde asielzoekers inperkt. Duitsland treft in het eerste kwartaal van 2017 verdere maatregelen om de terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers te bespoedigen. Ook de Europese Commissie presenteert in het eerste kwartaal van 2017 een aantal aanbevelingen om terugkeer efficiënter uit te voeren. De aanbevelingen zien onder andere toe op meer coördinatie tussen terugkeerdiensten, het aanpakken van misbruik en het voorkomen van onderduiken.

Het is de verwachting dat de beleidstrends gericht op grensbewaking en terugkeer het komende kwartaal zullen aanhouden. Het is mogelijk dat door de maatregelen van de Hongaarse autoriteiten migranten via Kroatië, Servië en Bosnië Herzegovina verder pogen te reizen.